

COVID-19'un Uzun Vadede Kalbe Etkisi

Dr. Özlem Ak | TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi

Yeni bir araştırma, pandeminin başlarında COVID-19'a yakalanan kişilerin, enfeksiyondan sonraki üç yıla kadar kardiyovasküler problem yaşama olasılığının iki kat daha fazla olduğunu gösteriyor.

Hastalığı ağır geçiren vakalardan, özellikle A, B veya AB kan grubuna sahip kişilerde risk neredeyse dört katına çıkarken, 0 kan grubu, daha düşük riskle ilişkilendirilmiş. Bu bulgu, COVID-19 hastaları için uzun vadeli kardiyovasküler sağlık sorunları riskine dikkat çekiyor ve ağır COVID-19 vakalarının yeni bir kardiyovasküler risk faktörü olarak değerlendirilmesi gerekebileceğini düşündürüyor. Ancak bu sonuçları doğrulamak için farklı popülasyonlarda ve aşılanmış bireyler üzerinde daha fazla çalışmaya ihtiyaç olduğu da göz önünde bulunduruluyor.

ABD, Ulusal Sağlık Enstitüsü (NIH) tarafından desteklenen yeni bir çalışma, COVID-19 enfeksiyonunun, pandeminin başlarında virüse yakalanan aşılanmamış kişilerde üç yıla kadar kalp krizi, felç ve ölüm riskini önemli ölçüde artırdığını ortaya koydu. Bu risk artışı, önceden kalp rahatsızlığı olan ve olmayan bireylerde gözlemlendi. Bununla birlikte bu araştırma, özellikle pandeminin ilk dalgası sırasında enfekte olanlar için, artan riskin üç yıl kadar sürebileceğini gösteren ilk çalışma olması açısından son derece önemli.

Arteriosclerosis, Thrombosis, and Vascular Biology dergisinde geçen yıl kasım ayında yayımlanan çalışma, pandeminin başlarında

COVID-19 geçiren bireylerin, enfeksiyon öyküsü olmayanlara kıyasla kardiyovasküler problem yaşama olasılığının iki kat daha fazla olduğunu ortaya koydu. COVID-19'u şiddetli geçirenler için risk neredeyse dört katına çıkıyor.

Araştırmacılar, COVID-19 nedeniyle hastaneye yatan kişilerden A, B veya AB kan grubuna sahip olanlarda, kalp krizi veya inme riskinin iki kattan fazla arttığını ancak 0 kan grubuna sahip hastalarda bu risk artışının olmadığını tespit etti. 0 grubunun aynı zamanda COVID-19'u daha hafif atlatma eğilimi ile ilişkili olduğu düşünülüyor.

Bilim insanları, bu çalışmalarında Avrupalı hastalardan oluşan büyük bir biyomedikal veri tabanı olan Birleşik Krallık Biyobankasına kayıtlı 10.000 kişinin verilerini inceledi. 1 Şubat 2020 ile 31 Aralık 2020 arasında COVID-19 testi pozitif çıkan 8.000 kişi ve şiddetli COVID-19 nedeniyle hastaneye kaldırılan 2.000 kişinin dahil edildiği çalışmada hastaların yaşı kayıt sırasında 40 ila 69 arasındaydı. Hastaların hiçbiri aşılammamıştı çünkü o dönemde COVID-19 aşıları henüz mevcut değildi.

Araştırmacılar, çalışmada yer alan bu iki COVID-19 alt grubunu, hastalığı geçirmeyen yaklaşık 218.000 kişiden oluşan bir grupla karşılaştırdı. Daha sonra hastaları COVID-19 teşhisi konulduktan sonra yaklaşık üç yıla kadar takip ederek kalp krizi, felç veya ölüm gibi ciddi kalp-damar sorunları gelişip gelişmediğini gözlemlediler.

Önceden kalp hastalığı olan hastaları (her iki gruptaki oranları yaklaşık %11) hesaba katan araştırma ekibi kalp krizi, felç ve ölüm riskinin tüm COVID-19 hastaları arasında iki kat yüksek olduğunu buldu. Riskin, hastaneye yatmayı gerektiren, ağır COVID-19 vakaları arasında, hiç enfekte olmamış kişilere kıyasla dört kat daha yüksek olduğu anlaşıldı. Ayrıca veriler, üç takip yılının her birinde deney grubundaki kişilerin önemli bir kardiyovasküler olay geçirme riskinin, kontrol grubuna kıyasla hâlâ önemli ölçüde yüksek olduğunu gösterdi.

Güney California Üniversitesi Keck Tıp Fakültesinde Nüfus ve Halk Sağlığı Bilimleri Profesörü olan ve çalışmanın liderliğini yapan Hooman Allayee, dünya çapında 1 milyardan fazla insanın COVID-19 enfeksiyonu yaşadığını ve bu durumun küresel kalp sağlığı üzerindeki etkilerinin önemli olduğunu düşünüyor. Allayee, çalışmadaki bulguların esas olarak

pandeminin erken dönemlerinde enfekte olan kişiler için geçerli olduğunu belirtiyor. Kardiyovasküler hastalık riskindeki artışın kalıcı olup olmadığı veya daha yakın zamanda yani 2021'den sonra COVID-19'u ağır geçirmiş kişilerdeki etkisinin nasıl olacağı belirsiz. Bilim insanları, çalışmaya sadece Birleşik Krallık Biyobankasına kayıtlı hastaların dâhil edilmesi nedeniyle bulguların sınırlı olduğunu belirtiyor. Sonuçların daha geniş bir popülasyonda farklılık gösterip göstermeyeceği şu an için net değil. Çalışmaya katılanların aşılammamış olması sebebiyle, aşılardan kardiyovasküler riski etkileyip etkilemediğini belirlemek için gelecekte yapılacak çalışmalara ihtiyaç duyuluyor. Gen-virüs etkileşiminin mekanizması belirsizliğini koruduğu için, kan grubu ve COVID-19

enfeksiyonu arasındaki bağlantıya ilişkin çalışmaların da yapılması gerekiyor.

Çalışmayı büyük ölçüde finanse eden NIH Ulusal Kalp, Akciğer ve Kan Enstitüsü (NHLBI) Kardiyovasküler Bilimler Bölümü Direktörü Dr. David Goff, bu çalışmanın hâlâ devam eden bir halk sağlığı tehdidi olan COVID-19'un uzun vadeli kardiyovasküler etkilerine yeni bir ışık tuttuğunu belirtiyor. Bu sonuçların, özellikle daha uzun süreli takip ile doğrulanırsa COVID-19'u ağır geçiren hastalar için kalp hastalığını önlemek amacıyla etkili stratejiler geliştirilmesine de destek olacağı düşünülüyor.

Bu araştırma aynı zamanda COVID-19'u ağır geçiren hastalarında kalp krizi ve inme riskinin artmasının, kan grubuyla ilgili genetik bir bileşeni olabileceğini gösteren ilk bilimsel çalışma olma özelliği taşıyor. ■

Kaynaklar

Hilser, J.R. ve ark., "COVID-19 Is a Coronary Artery Disease Risk Equivalent and Exhibits a Genetic Interaction With ABO Blood Type", *Arteriosclerosis, Thrombosis, and Vascular Biology*, Cilt 44, Sayı 11, s. 2321-2333, 2024.

